

Research Paper

Investigating the Tourism Situation in Iran from the Good Governance Perspective

Samira Motaghi^{*1} , Mohammad Reza Tahmasebi² ¹ Associate Professor, Department of Economics, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.s.motaghi@atu.ac.ir² Instructor, Department of Accounting, Islamic Azad University, Kalibar branch, Tabriz, Iran.Tahmasebimohamdreza@iau.ac.ir

© The Author(s)

publisher: University of Mazandaran

[10.22080/JTPD.2025.25838.3814](https://doi.org/10.22080/JTPD.2025.25838.3814)**Received:**

October 7, 2024

Accepted:

March 15, 2025

Available online:

April 20, 2025

Keywords:

Governance, tourism demand, Iran

Abstract

Context and Purpose: The tourism industry is considered a main driver of economic growth, and good governance is required to ensure the security of property rights, contract enforcement, and collective action. The tourism industry, especially in Iran, due to its historical, cultural, and natural attractions, should be given more attention than in the past, and appropriate policies should be taken into account. Therefore, this research investigates the demand for tourism in Iran by considering the indicators related to good governance separately. **Design/methodology/approach:** This research uses data from 1996 to 2020 and the Dynamic Least Squares (DOLS) method, in addition to economic growth and exchange rate, to examine the effect of good governance dimensions on Iran's tourism industry in six separate models. **Findings** The findings show that among the six indicators of good governance, only two dimensions of governance, i.e., rule of law and government effectiveness, have a statistically significant and positive effect on the demand for tourism in Iran. Also, the findings indicate that the type of party that controls the government does not have a statistically significant effect on the demand for tourism, while an increase in economic growth and a decrease in the value of the national currency always increase the arrival of tourists. **Conclusion:** Therefore, to strengthen the development of sustainable tourism, policymakers must apply and adhere to high-quality governance practices, as well as effective government policies, a stable political and economic environment, and a positive and stable image of the country. **Originality/value:** In examining the impact of governance on the tourism industry, with a few exceptions, most of the empirical studies are dedicated to developed or developing countries without considering Iran and the impact of one or two determinants of governance on the tourism sector, at the level of country case studies or as a cross-sectional comparative analysis. In addition to filling this research gap, the present study investigated the importance of governance quality in the development and motivation of tourism in Iran by using the six governance indicators provided by the World Bank.

***Corresponding Author:** Samira Motaghi**Address:** Allameh Tabataba'i University.**Email:** s.motaghi@atu.ac.ir**Tel:** 09126798196

Extended Abstract

1. Introduction

Unlike in previous decades, the tourism sector was not considered a major focus for policymakers and researchers and was not seen as a primary driver of economic growth. However, over the past two decades, governments, policymakers, and economists have recognized the changes as the economic potential of the tourism industry, leading to increased attention on the tourism-economic growth nexus. Tourism growth leads to an increase in foreign exchange, which can boost domestic production, create job opportunities for locals, and provide the financial resources necessary for developing capital goods that promote economic growth. Moreover, tourism positively impacts other sectors, such as transportation, food, and real estate. As one of the most dynamic economic sectors, tourism encompasses accommodation services, food and beverage, entertainment, transportation, and travel services.

The Middle East and North Africa (MENA) region, especially Iran, is one of the most attractive areas for tourism. However, studies related to this region have paid little attention to the impact of governance and institutional quality on tourism demand. Good governance and high institutional quality encourage economic development, leading to increased investment in the tourism industry, such as infrastructure, hotels, and tourism products and services, which in turn attract more tourists. Additionally, countries with good governance and institutions are considered safe and secure, enhancing the competitiveness of their tourism sectors.

Most empirical studies, with a few exceptions, have considered the effect of one or two governance determinants on the tourism sector at the country case study level or as a comparative cross-sectional analysis. However, studies analyzing good governance and the tourism industry in Iran are rare. From this perspective, we raise the question about the impact of good governance on tourism and whether the consequences of the governance quality are significant for Iran's tourism. The research hypothesis is: A good governance image might enhance tourism attractiveness in Iran.

2. Research Methodology

This study aims to analytically examine the impact of good governance indicators on tourism demand in Iran. It uses time-series data from 1961-2020, employing the Dynamic Ordinary Least Squares (DOLS) method and Eviews 13 software for analysis. Data sources include the World Bank, the Central Bank, and the Statistical Center of Iran. The econometric model follows the model by Topcu et al. (2020), as represented in the following equation:

$$\ln TOUR_t = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln EXCHANGE RATE_t + \beta_3 \ln GG_t + \beta_4 d_{gov t} + \varepsilon_t$$

In the model, "ln" represents the natural logarithm, and "epsilon" denotes the error term. The dependent variable, TOUR, is defined as the number of international tourist arrivals to Iran. GDP and EXCHANGE RATE represent the country's per capita GDP in constant 2020 dollars and the dollar exchange rate, respectively. The variable GG includes governance indicators for Iran, namely: Voice and Accountability (VA), Political Stability and Absence of Violence/Terrorism (PS), Government Effectiveness (GE), Regulatory Quality (RQ), Rule of Law (RL),

and Control of Corruption (CC). The dummy variable *Dgov* represents the type of ruling political party, with a value of six assigned to the party in control and two otherwise. It is important to note that model (6) is estimated separately in six distinct modes, considering good governance indicators.

3. Research Findings

The findings indicate that economic growth and a decrease in the national currency value (increase in the dollar price) consistently increase tourist arrivals. For instance, assuming other conditions remain constant, a 1% increase in economic growth leads to more than a 1% increase in tourism demand. According to theories, international tourism demand increases with economic growth (increased per capita income). Similarly, a 1% decrease in the national currency value, assuming other variables remain constant, increases tourism demand by 0.2% to 0.4%, as a higher exchange rate reduces the value of the local currency. These results align with the findings of Topcu et al. (2020). Another variable examined is the type of ruling political party, which results show has no significant impact on tourism demand.

Among the governance indicators, only two indicators, Government Effectiveness (GE) and Rule of Law (RL), increase tourist arrivals, and other good governance indicators do not significantly impact tourist arrivals. Government Effectiveness (GE) has a positive and significant impact on tourism demand during the study period. Assuming other conditions remain constant, a 1% increase in this variable increases tourism demand by 0.3%. Greater government effectiveness can help produce high-quality public goods and improve the quality of tourism

products, as discussed by Das and Dirienzo (2010). Additionally, the government should be directive in coordinating efforts across different sectors to produce the goods and services tourists consume. Increased government effectiveness leads to a rise in tourist arrivals, reflecting the overall quality of the administrative system, the competence and capability of officials, and the independence of public services from political pressures (World Bank, 2013). Therefore, a competent government boosts tourism demand, which in turn increases tourism revenue.

The Rule of Law (RL) also has a positive and significant impact on tourism demand during the study period. Assuming other conditions remain constant, a 1% increase in the rule of law increases tourism demand by 1.2%. The rule of law indicates the practical respect that statesmen and citizens of a country have for institutions created to enact and enforce laws and resolve disputes. According to studies by Sameti et al. (2013), this creates social and economic security for tourists, allowing them to enter the host country with peace of mind.

4. Conclusion

As an opportunity for economic security, good governance improves the business environment. It attracts domestic and foreign investments, which international institutions evaluate through six indicators—government effectiveness, political stability, regulatory quality, control of corruption, rule of law, and voice and accountability. Alongside tourism attractions, good governance creates political security, enhances international cooperation, promotes domestic tourism attractions, and increases tourist arrivals. The absence of

good governance leads to issues such as poverty, corruption, unemployment, and citizen dissatisfaction, which can result in a lack of confidence among foreign tourists. This, in turn, causes a decline in tourist arrivals, depriving the country of a significant source of revenue. Therefore, policymakers must implement high-quality governance practices and adhere to them to ensure effective government policies, a stable political and economic environment, and a positive and consistent image of the country to strengthen sustainable tourism development.

Funding

According to the authors, this article did not have any financial support.

Authors' Contribution

All authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article.

Conflict of Interest

The authors declare that they do not have any conflict of interest related to the authorship or publication of this article.

Acknowledgments

The authors are grateful to the people who provided scientific advice in this research.

علمی پژوهشی

بررسی وضعیت گردشگری در ایران از منظر حکمرانی خوب

سمیرا متقی^۱ ID*، محمدرضا طهماسبی^۲ ID

^۱ دانشیار، گروه اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. (S.motaghi@atu.ac.ir)
^۲ دانشجوی دکتری پیام نور، مربی، گروه حسابداری، گروه آموزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کلبیر، تبریز، ایران. (Tahmasebimohamadreza@iau.ac.ir)

© نویسنندگان

ناشر: دانشگاه مازندران

[10.22080/JTPD.2025.25838.3814](https://doi.org/10.22080/JTPD.2025.25838.3814)

چکیده

زمینه و هدف: صنعت گردشگری به‌عنوان یکی از محرک‌های اصلی توسعه اقتصادی در نظر گرفته می‌شود و حکمرانی خوب برای تضمین امنیت حقوق مالکیت، اجرای قرارداد و اقدام جمعی مورد نیاز است. صنعت گردشگری به‌ویژه در کشور ایران به دلیل داشتن جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد و خطمشی و سیاست‌گذاری‌های متناسبی در مورد آن لحاظ گردد؛ لذا در این تحقیق با در نظرگرفتن جداگانه شاخص‌های مربوط به حکمرانی خوب به بررسی تقاضای گردشگری در ایران پرداخته می‌شود. **روش‌شناسی:** در این پژوهش با استفاده از داده‌های دوره ۲۰۲۰-۱۹۹۶ و روش حداقل مربعات پویا (DOLS) علاوه بر رشد اقتصادی و نرخ ارز به بررسی تأثیر ابعاد حکمرانی خوب بر صنعت گردشگری ایران در ۶ مدل جداگانه پرداخته شده است. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان می‌دهند که از میان ۶ شاخص حکمرانی خوب تنها دو بعد حکمرانی، یعنی حاکمیت قانون و اثربخشی دولت، تأثیر معنادار و مثبت آماری بر تقاضای گردشگری ایران دارند. همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که جریان‌های سیاسی کنترل‌کننده دولت‌ها، تأثیر آماری معناداری بر تقاضای گردشگری ندارد. درحالی‌که شاخص‌های اقتصادی؛ افزایش رشد اقتصادی و کاهش ارزش پول ملی همواره ورود گردشگر را افزایش می‌دهد. **نتیجه‌گیری و پیشنهادها:** بهبود شاخص‌های حکمرانی خوب می‌تواند به توسعه صنعت گردشگری و در نهایت به رشد و توسعه اقتصادی کشور کمک نماید و از این طریق خود را از اقتصاد تک‌محصولی و وابسته به درآمدهای حاصل از صادرات نفت جدا سازد. در این زمینه لازم است تا برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران به شاخص‌های حکمرانی خوب توجه بیشتری داشته و موانع توسعه صنعت گردشگری را تا حد امکان برطرف سازند. **نوآوری و اصالت:** در بررسی تأثیر حکمرانی بر صنعت گردشگری، به استثنای معدودی، اکثر مطالعات تجربی به کشورهای توسعه‌یافته یا درحال توسعه بدون در نظرگرفتن ایران اختصاص دارند و تأثیر یک یا دو عامل تعیین‌کننده حکمرانی را بر بخش گردشگری، در سطح مطالعات موردی کشوری یا به‌عنوان یک تحلیل مقایسه‌ای مقطعی مورد بررسی قرار داده‌اند. تحقیق حاضر علاوه بر پرکردن این خلأ مطالعاتی؛ با استفاده از شش شاخص حکمرانی ارائه‌شده توسط بانک جهانی به بررسی اهمیت کیفیت حکمرانی در توسعه و انگیزه گردشگری در کشور ایران پرداخته می‌شود.

تاریخ دریافت:

۱۶ مهر ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۲۵ اسفند ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۳۱ فروردین ۱۴۰۴

کلیدواژه‌ها:

حکمرانی؛ تقاضای گردشگری؛
ایران؛ روش حداقل مربعات
پویا؛ DOLS

* نویسنده مسئول: سمیرا متقی

آدرس: دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

ایمیل: s.motaghi@atu.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۲۶۷۹۸۱۹۶

۱ مقدمه

برخلاف دهه‌های قبل که بخش گردشگری مورد توجه جدی سیاست‌گذاران و محققان قرار نمی‌گرفت (Al-Tal & Elheddad, 2023) و صنعت گردشگری به‌عنوان محرک اصلی رشد اقتصادی در نظر گرفته نمی‌شد (Vanhove & Norbert, 2011). امروزه گردشگری یکی از پررونق‌ترین فعالیت‌های اقتصادی جهان است. این صنعت اکنون در بسیاری از کشورها با رشد سریع‌تر نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی و با ایجاد فرصت‌های شغلی برای مردم محلی و ارائه منابع مالی لازم برای توسعه کالاهای سرمایه‌ای یک صنعت پیش‌رو تلقی می‌شود. (De Vita & Kyaw, 2017; Nunkoo et al, 2020). امروزه گردشگری به قدری در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را صادرات نامرئی نام نهاده‌اند.

گردشگری در قرن ۲۱، وسیله مهم و ماشین اصلی برای تحقق آرزوهای مردم در جهت یک زندگی بهتر خواهد بود. همچنین گردشگری دارای این ظرفیت است که در آینده یکی از مهم‌ترین محرک‌ها و انگیزه‌ها برای پیشرفت جهانی در ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی زندگی شود. بسیاری از کورها این صنعت پویا را به‌عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیربنایی می‌دانند و این صنعت امروزه به‌عنوان بزرگ‌ترین صنعت خدماتی جهان درآمد است. (Asadzadeh & Asadzadeh, 1394)

از سویی دیگر، در طی دهه‌های اخیر حکمرانی خوب به‌عنوان بحث مهمی در مدیریت بخش‌های دولتی تبدیل شده است و این به خاطر نقش بسزایی است که دولت‌ها در سلامت جامعه دارند. براساس مطالعات و آمارهای جهانی، حکمرانی خوب از شاخص‌های مهم در کشورهای درحال توسعه قلمداد می‌شود و به‌عنوان قابی مستحکم از توسعه لقب گرفته است. این اصطلاح توسط اتحادیه اروپا این‌گونه تعریف می‌شود که حکمرانی خوب عبارت

است از مدیریت شفاف و پاسخ‌گو در کشور با هدف اطمینان از توسعه اقتصادی و اجتماعی عادلانه و پایدار (Barnard, 2007). محققان با رویکردهای مختلف، ابعاد گوناگون و اهداف متعدد، بحث بسیار کلیدی حکمرانی خوب را ابراز کرده‌اند.

حکمرانی خوب و کیفیت نهادی بالا، توسعه اقتصادی را تشویق می‌کند که منجر به سرمایه‌گذاری بیشتر در صنعت گردشگری مانند زیرساخت‌ها، هتل‌ها و محصولات و خدمات گردشگری می‌شود و این به نوبه خود گردشگران بیشتری را جذب می‌کند (Nunkoo et al, 2020). علاوه بر این، کشورهای دارای حکمرانی و نهادهای خوب، کشورهای امن و ایمن هستند و این امر رقابت‌پذیری بخش گردشگری این اقتصادها را بهبود می‌بخشد و گردشگران بیشتری را جذب می‌کند (Li et al, 2018).

یک رشته مهم از تحقیقات بر نقش نهادها و آزادی اقتصادی در توضیح تفاوت‌های مشاهده‌شده در توسعه اقتصادی و عملکرد کشورها متمرکز است (Detotto et al, 2021). حکمرانی خوب برای تضمین امنیت حقوق مالکیت، اجرای قرارداد و اقدام جمعی مورد نیاز است (Dixit, 2009). تأثیر مثبت حکمرانی خوب عمدتاً از دو منبع ناشی می‌شود (Khan, 2007). اول، هزینه‌های مبادله را کاهش می‌دهد و به بازارها امکان می‌دهد کارآمدتر عمل کنند. دوم، حکمرانی خوب به بازارها این امکان را می‌دهد که بر شکست‌های ریشه‌دار بازار در تخصیص دارایی‌ها، دستیابی به فناوری‌های افزایش‌دهنده بهره‌وری و حفظ ثبات سیاسی در زمینه‌های تحول اجتماعی سریع غلبه کنند. Detotto & McCannon (2017) نشان می‌دهند که نهادهای خوب بر توسعه خدمات کارآمد ارائه‌شده عمومی تأثیر مثبت دارند. بنابراین، به نظر می‌رسد که حکمرانی خوب هم بر فعالیت‌های بازاری و هم بر فعالیت‌های غیربازاری تأثیر می‌گذارد.

تحقیق و بررسی تأثیر حکمرانی خوب بر تقاضای گردشگری در ایران از اهمیت بسیاری برخوردار

۲ ادبیات پژوهش

صنعت گردشگری در قرن گذشته رشد قابل توجهی داشته و به یک عامل مهم در استراتژی‌های توسعه اقتصادی بسیاری از کشورها تبدیل شده است (Lea, 2006). امروزه گردشگری یکی از صنایع خدماتی عمده است (Brau et al, 2011) که نه تنها حرکت موقت مصرف‌کنندگان، بلکه نشان‌دهنده انتقال مالی برای اکثر کشورها است (Fayissa et al, 2008). از آنجایی که گردشگری یک فعالیت چند بعدی است و دربرگیرنده ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی و دیگر گروه‌های ذی‌نفع می‌باشد برای قرارگرفتن در مسر توسعه پایدار به یک سیستم حکمرانی قوی نیاز دارد. از این جهت در سال‌های اخیر نقش دولت‌ها در توسعه گردشگری اهمیت بیشتری پیدا کرده است؛ چون به‌طور مستقیم و غیر مستقیم تعیین‌کننده پارامترهایی است که گردشگری به‌عنوان یک فعالیت در آن اتفاق می‌افتد و به‌طور نسبی بر پیامدهای توسعه گردشگری تأثیر می‌گذارد (Cornelissen, 2005). لذا تأثیر سیاست‌های عمومی/حکمرانی خوب بر بخش گردشگری و اهمیت ثبات سیاسی در پایداری گردشگری از جمله موضوعات مورد بحث در ادبیات است. تعریف حکمرانی خوب دشوار و بحث‌برانگیز است. با این حال، مطالعات قبلی تعاریف متعددی از حکمرانی ارائه کرده‌اند.

طبق نظر (Kaufmann et al (2003)، سه بعد حکمرانی وجود دارد: اختیار، تصمیم‌گیری و مسؤولیت‌پذیری. این سه بعد از طریق توانایی دولت در برنامه‌ریزی و اجرای مؤثر سیاست‌ها و احترام به شهروندان و توانمندسازی نهادهای تنظیم‌کننده تعاملات اقتصادی و اجتماعی در جامعه نمایان می‌شود. کافمن و همکاران (۲۰۰۳) حکمرانی بخش سیاسی و عمومی را به‌عنوان سنت‌ها و نهادهایی تعریف می‌کنند که توسط آن‌ها قدرت برای منافع عمومی اعمال می‌شود، از جمله: (۱) فرآیندی که توسط آن دولت‌ها انتخاب، نظارت و جایگزین می‌شوند. (۲) توانایی دولت برای تدوین و اجرای مؤثر

است؛ چراکه حکمرانی مؤثر و کارآمد می‌تواند بهبود زیرساخت‌ها، ارتقای خدمات گردشگری، تبلیغات مؤثر و ایجاد سیاست‌های اقتصادی مناسب را فراهم کند که همگی به افزایش تقاضا و توسعه گردشگری کمک می‌کنند. همچنین گردشگری نقش مهمی در توسعه اقتصادی و اجتماعی دارد که با ایجاد اشتغال، حفظ محیط زیست و فرهنگ ملی، توسعه بخش‌های دیگر اقتصادی و تقویت تصویر بین‌المللی کشور همراه است. در بررسی تأثیر حکمرانی خوب بر صنعت گردشگری، به‌استثنای معدودی، اکثر مطالعات تجربی به کشورهای توسعه‌یافته و درحال توسعه بدون در نظر گرفتن ایران اختصاص دارند و تأثیر یک یا دو عامل تعیین‌کننده حکمرانی را بر بخش گردشگری، در سطح مطالعات موردی کشوری یا به‌عنوان یک تحلیل مقایسه‌ای مقطعی مورد بررسی قرار داده‌اند. تحقیق حاضر علاوه بر پرکردن این خلأ مطالعاتی؛ با استفاده از شش شاخص حکمرانی ارائه‌شده توسط بانک جهانی به بررسی و ارائه راهکارهای مؤثر بر بهبود حکمرانی و توسعه صنعت گردشگری در ایران می‌پردازد.

فرضیه‌های تحقیق حاضر عبارت‌اند از:

- بهبود شاخص‌های حکمرانی خوب تأثیر مثبت و معناداری بر ورود گردشگران به ایران دارد.
- افزایش نرخ ارز تأثیر منفی و معناداری بر ورود گردشگران به ایران دارد.
- افزایش درآمد سرانه تأثیر مثبت و معناداری بر ورود گردشگران به ایران دارد.

سازمان‌دهی مقاله پس از بیان مقدمه به‌صورت زیر می‌باشد:

بخش بعدی مقاله به مبانی نظری و پیشینه تحقیق اختصاص دارد. بخش سوم روش‌شناسی تحقیق ارائه شده است. بخش پنجم به نتایج و بحث اختصاص دارد و نتیجه‌گیری و پیشنهادهای موضوع بخش نهایی است.

آنها همچنین دریافتند که اثربخشی دولت و کیفیت نظارتی تأثیر قابل توجهی بر توانایی یک کشور برای ایجاد درآمد گردشگری دارد. برخی از مطالعات، تأثیر مؤلفه‌های حاکمیتی را بر گردشگری بررسی کرده‌اند. Detotto et al (2017) دریافتند که توانایی یک کشور برای ایجاد خدمات مورد انتظار گردشگران ناشی از کارایی نهادی است که برای دستیابی به نتایج اقتصادی قابل توجهی به‌ویژه در بخش گردشگری ضروری است. علاوه بر این، Gómez et al (2008) از طریق آثار نظری تأکید کردند که کیفیت کالاها و خدمات عمومی یک عامل جذاب مهم در گردشگری است.

Tang & Tan (2018) استدلال می‌کنند که نقش مهمی از حاکمیت و نهادها در تقاضای گردشگری وجود دارد، جایی که حکمرانی خوب می‌تواند با افزایش تولید، طرح‌ها و زیرساخت‌های گردشگری، رشد اقتصادی و افزایش سرمایه‌گذاری را در بخش گردشگری افزایش دهد. این به نوبه خود می‌تواند رقابت‌پذیری گردشگری را افزایش داده و گردشگران بیشتری را جذب کند. کنترل فساد و ثبات سیاسی دو عامل مهم در تعیین تقاضای گردشگری هستند. Yap & Saha et al (2021)، Habibi (2017)، Saha (2013) این دو عامل را در مدل تقاضای گردشگری خود گنجانده‌اند. این مطالعات به این نتیجه رسیده‌اند که مقاصد گردشگری با فساد کم و ثبات سیاسی بیشتر احتمالاً گردشگران بیشتری را جذب می‌کنند.

حکومت در واقع نقش مهمی دارد؛ زیرا به ایجاد یک محیط باثبات و قابل‌پیش‌بینی کمک می‌کند که در آن بخش خصوصی، خانوارها و سرمایه‌گذاران ممکن است گسترش یابند. ساختار انگیزشی لزوماً نقش انسجام اجتماعی را ایفا می‌کند، اما جذب سرمایه‌گذاری خارجی را نیز تسهیل می‌کند. به‌طورکلی، شهرت یک مقصد یک عامل کلیدی در انگیزه گردشگری است. اعتماد به اقتصاد محلی می‌تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد. شهرت ممکن است سرمایه‌گذاران بیشتری را جذب کند

سیاست‌ها و (۳) احترام شهروندان و دولت به نهادهایی که بر تعاملات اقتصادی و اجتماعی در جامعه حاکم هستند. به گفته Duncan (2003)، حکمرانی بیانگر «قوانین رسمی و غیررسمی است که رفتار مردم را تعیین می‌کند». اصول کلیدی حکمرانی شامل مشارکت، عدم تبعیض، برابری، حاکمیت قانون و پاسخ‌گویی است. حکومت باید شامل مشارکت باشد، جایی که شهروندان باید در تصمیم‌گیری‌ها حق خود را داشته باشند، علاوه بر این دولت، بخش خصوصی و سازمان‌های جامعه مدنی در برابر مردم پاسخ‌گو باشند.

اگرچه تلاش اندکی برای پیوند حکمرانی خوب و عملکرد صنعت گردشگری در سطح کشور صورت گرفته است. با این حال، کیفیت حکمرانی از نظر آماری و عملی نقش مهمی در صنعت گردشگری دارد (Scott & Marzano, 2015). Yüksel et al (2005) استدلال می‌کنند که حکمرانی گردشگری را می‌توان با حالتی توصیف کرد که دولت‌ها یک کالای عمومی ایده‌آل ایجاد کنند و زیرساخت‌ها، کنترل برنامه‌ریزی، بازاریابی و ترویج را با هدف دستیابی به آن فراهم کنند.

در بررسی تأثیر حکمرانی بر صنعت گردشگری، به استثنای معدودی، اکثر مطالعات تجربی تأثیر یک یا دو عامل تعیین‌کننده حاکمیتی را بر بخش گردشگری، در سطح مطالعات موردی کشوری یا به‌عنوان یک تحلیل مقایسه‌ای مقطعی مورد بررسی قرار داده‌اند (Issa & Altinay, 2006; Scott & Marzano, 2015). Yap & Saha (2013) تأثیر پاسخ‌گویی و شفافیت را بر بخش گردشگری بررسی کردند. آنها دریافتند که در کشورهایی که دارای میراث تاریخی و طبیعی هستند، کاهش فساد تأثیر مثبتی بر بخش گردشگری، به‌ویژه تعداد ورود گردشگران نخواهد داشت. Scott & Marzano (2015) تأکید کردند که کیفیت حکمرانی تأثیر مثبتی بر تقاضای گردشگری در کشورهای OECD دارد. از این رو، کشورهای دارای حاکمیت بیشتر، حجم بیشتری از تقاضای گردشگری را دریافت می‌کنند.

طی دوره ۲۰۱۲-۲۰۰۰ پرداختند. نتایج تحقیق آنها بیانگر تأثیر مثبت و معنادار شاخص نهاد حکمرانی بر درآمد گردشگری کشورهای در حال توسعه است.

Sameti et al (2015) با استفاده از داده‌های هجده کشور اسلامی به شکل تلفیقی طی سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۲ نقش ثبات سیاسی و حاکمیت قانون بر تعداد ورود گردشگران در کشورهای منتخب اسلامی را بررسی کردند. نتایج بیانگر تأثیر مثبت و معنی‌دار ثبات سیاسی و حاکمیت قانون بر افزایش میزان ورود گردشگر به کشورهای اسلامی است.

Ullah et al (2024) در هفت کشور آسیای جنوبی با استفاده از داده‌های پانل سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۸ نقش میانجی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی^۲ (FDI) و نقش حکمرانی خوب را در ارتقای گردشگری مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که حکمرانی خوب کشور تأثیر مثبت و معناداری بر جذب و ورود گردشگر دارد. علاوه بر این، نتایج تحلیل میانجی‌گری نشان داد که سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی رابطه بین شاخص‌های حکمرانی خوب مانند اثربخشی دولت، ثبات سیاسی، اظهار نظر و پاسخ‌گویی و کنترل بر فساد و گردشگری را میانجی‌گری می‌کنند.

Topcu et al (2023) تأثیر حکمرانی خوب بر تقاضای گردشگری ایالات متحده را در دوره ۱۹۹۹ تا ۲۰۲۰ را با استفاده از داده‌های پانل ۱۳ بازار مختلف گردشگری بررسی کردند. نتایج تحقیق آنها نشان می‌دهد که دو بعد حکمرانی، یعنی ۱ ثبات سیاسی و عدم وجود تروریسم خشونت‌آمیز و ۲ اثربخشی دولت، تأثیر مثبت آماری معنی‌داری بر تقاضای گردشگری ایالات متحده دارند.

Al-Tal et al (2023) به بررسی تأثیر حکمرانی بر بخش گردشگری در ۱۶ کشور منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا طی دوره ۲۰۲۰-۲۰۰۳ با استفاده از

(Fombrun & Shanley, 1990) یا منابع انسانی واجد شرایط را جذب و حفظ کند. می‌توانیم فرض کنیم که «تصویر حکمرانی خوب»^۱، به معنای توانایی مدیریت شرایط بحرانی، بخشی از این شهرت است و می‌تواند برای عملکرد گردشگری اساسی باشد.

از این نقطه نظر، این سؤال را در مورد تأثیر حکمرانی خوب بر گردشگری مطرح می‌کنیم که آیا پیامدهای کیفیت حکمرانی برای گردشگری قابل توجه است؟ فرضیه تحقیق این است: یک تصویر حکمرانی خوب ممکن است جذابیت گردشگری را برای گردشگری در ایران بهبود بخشد.

در رابطه با مقوله تأثیر حکمرانی خوب بر گردشگری، تحقیقات مختلفی در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است که در زیر به چند نمونه از این تحقیقات اشاره می‌شود:

Shirafkan Lemso & Qaderi (2022) به بررسی اثر ثبات سیاسی و کنترل فساد بر گردشگری با استفاده از داده‌های ۱۲۸ کشور در دوره زمانی ۲۰۲۰-۲۰۰۲ و روش پویای پانل دیتا (GMM) پرداختند. نتایج نشان می‌دهند ثبات سیاسی و کنترل فساد تأثیر مثبت و معناداری بر افزایش گردشگری دارند.

Hosseini salehi et al (2021) با لحاظ کردن عوامل اقتصادی و نهادی (شاخص راهنمای ریسک بین‌المللی کشورها (ICRG)) به مقایسه تطبیقی دو گروه از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه منتخب طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ پرداختند. نتایج تحقیق آنها نشان می‌دهد ضریب تخمین میزان گردشگران دوره قبل، درجه باز بودن اقتصاد، زیرساخت‌های حمل‌ونقل و وضعیت شاخص نهادی ICRG در هر دو گروه از کشورها تأثیر مثبت و معناداری داشته است.

Shahabadi & Mehri Taliabi (2016) به بررسی تأثیر شاخص نهاد حکمرانی کشور میزبان بر درآمد گردشگری کشورهای منتخب در حال توسعه

² Foreign Direct Investments

¹ good governance image

با توجه به آن چه در بالا بیان شد؛ این تحقیق در دو بخش به ادبیات موجود کمک می‌کند. اولاً، این مطالعه تجربی در میان محدود مطالعاتی است که با استفاده از شاخص‌های نهادی تفکیک‌شده، تأثیر کیفیت نهادی را بر ورود گردشگران بررسی می‌کند. دوم این بررسی در سطح خرد/کشوری آموزنده‌تر است و درک روشنی از دیدگاه‌های سیاست‌گذاران ارائه می‌دهد؛ زیرا این فرض که تأثیر کیفیت حکمرانی بر تقاضای گردشگری در بازارهای گردشگری همگن است، بسیار بعید است.

۳ روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر آن است تا با رویکردی تحلیلی به بررسی تأثیر شاخص‌های حکمرانی خوب بر تقاضای گردشگر در کشور ایران بپردازد. این مطالعه از داده‌های سری زمانی طی بازه ۲۰۲۰-۱۹۶۶ با استفاده از روش حداقل مربعات پویا (DOLS) و کاربرد نرم‌افزار Eviews 13 مورد سنجش و بررسی قرار گرفته است، منبع جمع‌آوری داده‌ها بانک جهانی، بانک مرکزی و مرکز آمار ایران می‌باشد. فرم سنجی الگو به پیروی از مدل (Topcu et al (2023) به صورت معادله زیر می‌باشد:

$$\ln TOUR_t = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln ECHANGE RATE_t + \beta_3 \ln GG_t + \beta_4 d_{govt} + \varepsilon_t \quad (1)$$

برآورد می‌گردد که در ادامه متغیرهای مورد بررسی تعریف شده‌اند:

متغیر وابسته:

TU: تورسیم، تعداد ورودی‌های بین‌المللی گردشگران به ایران؛

متغیرهای توضیحی:

GDP: تولید ناخالص داخلی سرانه کشور بر حسب دلار ثابت ۲۰۱۵؛ ER: نرخ ارز دلار؛ GG: شاخص‌های حکمرانی خوب شامل (VA): اظهار نظر

رویکرد رگرسیون چندگانه پانل^۱ (PQR) پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد که حاکمیت عامل کلیدی تعیین‌کننده تقاضای گردشگری است. همچنین ثبات سیاسی، اثربخشی دولت و فساد تأثیر مستقیمی بر بخش گردشگری دارد.

(Osinubi et al (2022) در ۱۰ کشور آفریقایی تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) و کیفیت حکمرانی بر تقاضای گردشگری را با استفاده از داده‌های پانل دوره ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۹ بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد که بین متغیرها رابطه بلندمدت وجود دارد و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر گردشگری تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین افزایش کیفیت حکمرانی سطح ورود گردشگر را بهبود می‌بخشد.

(Detotto et al (2021) با استفاده از مجموعه داده‌های پانل ۱۰۰ کشور بین سال‌های ۲۰۰۲ و ۲۰۱۲، تأثیر شاخص‌های حکمرانی^۲ (WGI) در سراسر جهان بر صنعت گردشگری را تجزیه و تحلیل کردند. آن‌ها همچنین عوامل جمعیت‌شناختی، اقتصادی و محیطی را نیز کنترل کردند. نتایج رویکرد داده‌های پانل پویا، نقش حکمرانی خوب را در توضیح تفاوت‌ها در عملکرد گردشگری کشورها برجسته کرد و حاکی از این است که تأثیر WGI در بین کشورهایی با بازبودن پایین حتی بیشتر است.

که در آن \ln نشان‌دهنده لگاریتم طبیعی و عبارت خطا ε_t است. TOUR، متغیر وابسته، به‌عنوان تعداد ورودی‌های بین‌المللی گردشگران به ایران تعریف می‌شود. GDP و EXCHANGE RATE به ترتیب تولید ناخالص داخلی سرانه کشور بر حسب دلار ثابت ۲۰۱۵ و نرخ ارز دلار را نشان می‌دهند. متغیر GG نشان‌دهنده شاخص‌های حکمرانی ایران؛ برای متغیر دامی دولت d_{govt} در نظر گرفته می‌شود. لازم به ذکر است که مدل (۱) با مد نظر قراردادن شاخص‌های حکمرانی خوب در شش حالت مجزا

² Worldwide Governance Indicators

¹ Panel Quantile Regression (PQR)

D_{gov} : متغیر دامی، جریان‌های سیاسی کنترل‌کننده دولت‌ها، برای نوع جریان سیاسی حاکم، مقدار ۱ و در غیر این صورت ۰ در نظر گرفته می‌شود.

و پاسخ‌گویی؛ PS: ثبات سیاسی؛ GE: اثربخشی دولت؛ RQ: کیفیت نظارتی؛ RL: حاکمیت قانون؛ CC: کنترل فساد)

فرم نهایی مدل (۱) به شرح زیر است:

$$\ln TU_t = \beta_0 + \beta_1 \ln GDP_t + \beta_2 \ln ER_t + \beta_3 \ln VA_t + \beta_4 \ln PS_t + \beta_5 \ln GE_t + \beta_6 \ln RQ_t + \beta_7 \ln RL_t + \beta_8 \ln CC_t + (\gamma) \beta_4 d_{govt} + \varepsilon_t$$

در جدول (۱-۳) آمار توصیفی (میانگین، میانه، ماکسیمم، مینیمم، انحراف معیار و تعداد مشاهدات) متغیرهای تحقیق ارائه شده است.

جدول ۱-۳. آمار توصیفی

متغیر	میانگین	میانه	ماکسیمم	مینیمم	انحراف معیار	مشاهدات
Tou	۲۹/۷۱	۲۸/۹۷	۳۸/۳۶	۲۱/۹۸	۶/۳۰	۲۹
GDP	۱/۹۱	۱/۳۰	۹/۲۱	-۴/۹۶	۳/۸۳	۲۹
ER	۶۶/۳۶	۶۶/۸۶	۷۴/۸۹	۵۶/۳۳	۵/۷۳	۲۹
VA	۴۰/۸۶	۴۲/۰۲	۷۴/۸۹	۵۶/۳۳	۵/۷۳	۲۹
PS	۲/۰۲	۱/۱۸	۱۵/۲۶	-۶/۶۲	۵/۱۹	۲۹
GE	۴۳/۵۳	۴۳/۷۷	۵۸/۵۶	۲۹/۲۲	۶/۸۰	۲۹
RQ	۰/۵۶	۰/۵۰	۲/۷۳	-۰/۲۸	۰/۶۷	۲۹
RL	۳۰/۰۳	۲۸/۳۵	۴۴/۰۰	۲۲/۳۸	۵/۳۰	۲۹
CC	۴۱/۳۸	۳۹/۰۱	۵۷/۹۶	۳۳/۳۸	۶/۸۹	۲۹

است. آزمون ADF توسط (Dickey & fuller 1979) پیشنهاد شده است. فرضیه صفر این آزمون این است که سری یک ریشه واحد دارد، یعنی داده‌ها ناماننا هستند؛ بنابراین با رد فرضیه H_0 ناپایستگی یا وجود ریشه واحد متغیرها رد می‌شود. در جدول (۱-۴) نتایج آزمون ریشه واحد در سطح و تفاضل اول برای متغیرهای تحقیق ارائه شده است که براساس آن اکثر متغیرها در سطح ناماننا هستند؛ اما همه آن‌ها با گرفتن تفاضل مرتبه اول مانا می‌شوند. از این رو، نتیجه می‌گیریم که سری متغیرها در سطح (۰) I مانا نیست و پس از گرفتن تفاضل (۱) I مانا شده است.

۴ یافته‌ها و بحث

۴/۱ آزمون ریشه واحد

آزمون مانایی یکی از پیش‌شرط‌های برآورد یک مدل رگرسیون مناسب است. به عبارت دیگر اعتبار نتایج برآورد و انتخاب تکنیک رگرسیون معمولاً به آزمون ریشه واحد و آزمون هم‌انباشتگی بستگی دارد (Merlin & Chen, 2021). از آزمون ریشه واحد برای تأیید مانابودن داده‌ها استفاده می‌شود. در این تحقیق از آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم‌یافته^۱ (ADF) برای بررسی مانابودن متغیرها استفاده شده

¹ Augmented Dickey-Fuller Test

جدول ۱-۴. آزمون دیکی- فولر

دیکی فولر تعمیم یافته (ADF)				متغیر
تفاضل اول		سطح		
آماره	احتمال	آماره	احتمال	
-۳/۳۰۸۶۳۹	۰/۰۲۶۹	-۲/۲۴۲۲۴۱	۰/۱۹۷۶	TU
-۴/۰۴۱۰۶۱	۰/۰۰۵۲	-۱/۷۲۹۹۹۱	۰/۴۰۴۲	GDP
-۴/۳۹۶۷۰۵	۰/۰۰۲۳	-۰/۷۸۸۳۹۰	۰/۸۰۴۴	ER
-۳/۲۰۹۵۹۰	۰/۰۳۴۵	-۰/۶۸۱۹۹۴	۰/۸۳۲۳	CC
-۲/۶۷۶۱۳۷	۰/۰۹۳۳	-۲/۰۰۸۲۰۹	۰/۲۸۱۴	GE
-۳/۸۰۳۵۸۱	۰/۰۰۸۹	-۱/۴۰۷۰۲۸	۰/۵۶۱۸	PS
-۴/۲۵۷۷۹۱	۰/۰۰۳۴	-۱/۷۶۲۸۶۳	۰/۳۸۸۷	RL
-۳/۳۲۵۸۳۷	۰/۰۲۵۴	-۲/۸۷۹۶۱۰	۰/۰۶۳۲	RQ
-۲/۹۷۰۳۶۶	۰/۰۵۲۸	-۱/۲۷۲۶۰۰	۰/۶۲۵۰	VA

منبع: یافته‌های تحقیق

ارائه می‌دهد و به‌عنوان ثابت‌ترین آزمون در نظر گرفته می‌شود. این آزمون روابط هم‌انباشتگی مختلفی را بین متغیرها ارائه می‌کند (Shahbaz et al, 2015) و زمانی که مجموعه داده کوچک باشد مناسب است (Shahbaz, 2013)؛ بنابراین برای این مطالعه امکان‌پذیرتر است. خروجی آزمون هم‌انباشتگی یوهان سن دو آماره، آماره ردیابی^۳ و مقادیر ویژه^۴ را ارائه می‌دهد. فرضیه صفر آزمون هم‌انباشتگی یوهان سن این است که بین متغیرها هم‌انباشتگی وجود ندارد. درحالی‌که فرضیه جایگزین این است که بین متغیرها هم‌انباشتگی وجود دارد.

نتایج آزمون ریشه واحد در جدول (۱-۴) نشان داد، متغیرهای تحقیق در تفاضل اول مانا و دارای درجه هم‌انباشتگی (۱) I هستند؛ بنابراین آزمون هم‌انباشتگی برای بررسی ارتباط بلندمدت بین متغیرها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۴٫۲ آزمون هم‌انباشتگی

در این تحقیق از آزمون هم‌انباشتگی یوهان سن که توسط یوهان سن و جوسلیوس^۱ (۱۹۹۰) و یوهان سن^۲ (۱۹۹۵) پیشنهاد شده است، استفاده می‌شود. آزمون هم‌انباشتگی یوهان سن نتایج قابل اعتمادی

³ Trace Statistics

⁴ Eigenvalues

¹ Soren Johansen & Juselius

² Søren Johansen

جدول ۲-۴. آزمون هم‌انباشتگی یوهانسن

Eigen Statistic	Critical values	Prob	Trace Statistic	Critical values	Prob	فرضیه
						مدل ۱: CC
۵۶/۲۱۱۴۰	۴۰/۹۵۶۸۰	۰/۰۰۰۵	۱۵۳/۳۳۱۱	۱۰۳/۸۴۷۳	۰/۰۰۰۰	None
۳۶/۵۴۲۶۳	۳۴/۸۰۵۸۷	۰/۰۳۰۷	۹۵/۱۱۹۷۴	۷۶/۹۷۲۷۷	۰/۰۰۰۷	At most 1
۲۴/۲۲۱۵۱	۲۸/۵۸۸۰۸	۰/۱۶۳۷	۶۰/۵۷۷۱۱	۵۴/۰۷۹۰۴	۰/۰۱۱۸	At most 2
۱۸/۷۳۵۴۶	۲۲/۲۹۹۶۲	۰/۱۴۶۲	۳۶/۳۵۵۶۱	۳۵/۱۹۲۷۵	۰/۰۳۷۳	At most 3
۱۱/۱۲۷۰۹	۱۵/۸۹۲۱۰	۰/۲۴۲۶	۱۷/۶۲۰۱۵	۲۰/۲۶۱۸۴	۰/۱۱۱۰	At most 4
۶/۴۹۳۰۵۲	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۵۵۹	۶/۴۹۳۰۵۲	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۵۵۹	At most 5
						مدل ۲: GE
۷۰/۶۵۰۹۸	۴۰/۹۵۶۸۰	۰/۰۰۰۰	۱۴۹/۷۹۸۶	۱۰۳/۸۴۷۳	۰/۰۰۰۰	None
۳۲/۱۳۴۸۵	۳۴/۸۰۵۸۷	۰/۱۰۰۸	۷۹/۱۴۷۶۳	۷۶/۹۷۲۷۷	۰/۰۳۳۸	At most 1
۱۷/۲۵۱۲۹	۲۸/۵۸۸۰۸	۰/۶۳۹۶	۴۷/۰۱۲۷۸	۵۴/۰۷۹۰۴	۰/۱۸۵۳	At most 2
۱۲/۹۴۱۲۵	۲۲/۲۹۹۶۲	۰/۵۶۲۵	۲۹/۲۶۱۴۹	۳۵/۱۹۲۷۵	۰/۱۷۱۲	At most 3
۱۱/۴۹۷۹۴	۱۵/۸۹۲۱۰	۰/۲۱۷۱	۱۶/۸۲۰۲۵	۲۰/۲۶۱۸۴	۰/۱۳۹۴	At most 4
۵/۳۲۲۳۰۶	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۲۴۹۹	۵/۳۲۲۳۰۶	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۲۴۹۹	At most 5
						مدل ۳: PS
۶۳/۰۴۲۶۷	۴۰/۹۵۶۸۰	۰/۰۰۰۰	۱۵۴/۹۲۷۶	۱۰۳/۸۴۷۳	۰/۰۰۰۰	None
۳۸/۳۰۷۲۲	۳۴/۸۰۵۸۷	۰/۰۱۸۳	۹۱/۸۸۴۹۳	۷۶/۹۷۲۷۷	۰/۰۰۲۴	At most 1
۲۲/۳۴۹۴۲	۲۸/۵۸۸۰۸	۰/۲۵۴۷	۵۳/۵۷۷۷۲	۵۴/۰۷۹۰۴	۰/۰۵۵۴	At most 2
۱۴/۹۹۰۷۱	۲۲/۲۹۹۶۲	۰/۳۷۵۸	۳۱/۲۲۸۳۰	۳۵/۱۹۲۷۵	۰/۱۲۵۹	At most 3
۹/۲۵۵۸۰۹	۱۵/۸۹۲۱۰	۰/۴۰۶۹	۱۶/۲۳۷۵۹	۲۰/۲۶۱۸۴	۰/۱۶۳۶	At most 4
۶/۹۸۱۷۸۲	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۲۷۴	۶/۹۸۱۷۸۲	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۲۷۴	At most 5
						مدل ۴: RL
۴۱/۵۷۸۳۶	۴۰/۹۵۶۸۰	۰/۰۴۲۵	۱۳۷/۱۲۷۸	۱۰۳/۸۴۷۳	۰/۰۰۰۱	None
۳۵/۳۵۰۲۴	۳۴/۸۰۵۸۷	۰/۰۴۳۰	۹۵/۵۴۹۳۹	۷۶/۹۷۲۷۷	۰/۰۰۱۰	At most 1
۲۴/۷۸۸۱۴	۲۸/۵۸۸۰۸	۰/۱۴۱۹	۶۰/۱۹۹۱۵	۵۴/۰۷۹۰۴	۰/۰۱۲۹	At most 2
۱۵/۳۱۷۲۹	۲۲/۲۹۹۶۲	۰/۳۴۹۵	۳۵/۴۱۱۰۱	۳۵/۱۹۲۷۵	۰/۰۴۷۴	At most 3
۱۳/۰۰۴۴۲	۱۵/۸۹۲۱۰	۰/۱۳۴۹	۲۰/۰۹۳۷۲	۲۰/۲۶۱۸۴	۰/۰۵۲۷	At most 4
۷/۰۸۹۳۰۰	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۲۱۸	۷/۰۸۹۳۰۰	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۲۱۸	At most 5
						مدل ۵: RQ
۵۰/۸۶۶۳۱	۴۰/۹۵۶۸۰	۰/۰۰۲۹	۱۵۵/۶۲۰۹	۱۰۳/۸۴۷۳	۰/۰۰۰۰	None
۴۵/۸۶۵۷۹	۳۴/۸۰۸۵۷	۰/۰۰۱۶	۱۰۴/۷۵۴۶	۷۶/۹۷۲۷۷	۰/۰۰۰۱	At most 1
۲۲/۲۳۳۳۰	۲۸/۵۸۸۰۸	۰/۲۶۱۳	۵۸/۸۸۷۸۴	۵۴/۰۷۹۰۴	۰/۰۱۷۵	At most 2
۱۵/۵۹۶۹۱	۲۲/۲۹۹۶۲	۰/۲۵۷۹	۳۶/۶۵۴۵۴	۳۵/۱۹۲۷۵	۰/۰۳۴۵	At most 3
۱۳/۰۶۳۱۹	۱۵/۸۹۲۱۰	۰/۱۳۲۴	۲۰/۰۵۷۶۴	۲۰/۲۶۱۸۴	۰/۰۵۳۳	At most 4
۶/۹۹۴۴۴۵	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۲۶۷	۶/۹۹۴۴۴۵	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۱۲۶۷	At most 5
						مدل ۶: VA
۴۹/۱۸۱۰۴	۴۰/۹۵۶۸۰	۰/۰۰۴۸	۱۳۶/۳۶۶۲	۱۰۳/۸۴۷۳	۰/۰۰۰۱	None

۳۴/۳۷۱۶۰	۳۴/۸۰۸۵۷	۰/۰۵۶۳	۸۷/۱۸۵۱۹	۷۶/۹۷۲۷۷	۰/۰۰۶۸	At most 1
۱۷/۴۶۱۵۱	۲۸/۵۸۸۰۸	۰/۶۲۱۷	۵۲/۸۱۳۵۹	۵۴/۰۷۹۰۴	۰/۰۶۴۶	At most 2
۱۴/۸۶۳۵۰	۲۲/۲۹۹۶۲	۰/۳۸۶۴	۳۵/۳۵۲۰۸	۳۵/۱۹۲۷۵	۰/۰۴۸۱	At most 3
۱۲/۶۵۴۳۵	۱۵/۸۹۲۱۰	۰/۱۵۱۱	۲۰/۴۸۸۵۸	۲۰/۲۶۱۸۴	۰/۰۴۶۶	At most 4
۷/۸۳۴۲۳۳	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۰۸۸۹	۷/۸۳۴۲۳۳	۹/۱۶۴۵۴۶	۰/۰۸۸۹	At most 5

منبع: یافته‌های پژوهش

در این پژوهش دارای ارتباط بلندمدت هستند؛ لذا می‌توان از روش حداقل مربعات پویا (DOLS)، برای برآورد ضرایب مدل استفاده نمود. در جدول (۳-۴) نتیجه برآورد مدل‌های تحقیق ارائه شده است.

نتایج آزمون هم‌انباشتگی یوهانسن در جدول (۲-۴) نشان می‌دهد که فرضیه صفر عدم هم‌انباشتگی در هر ۶ مدل رد می‌شود؛ بنابراین از نتایج به دست آمده به این نتیجه می‌رسیم که متغیرهای مورد استفاده

جدول ۳-۴. نتایج برآورد مدل‌ها به روش حداقل مربعات پویا (DOLS)

مدل ۶: PS		مدل ۵: RQ		مدل ۴: RL		مدل ۳: PS		مدل ۲: GE		مدل ۱: CC		متغیر
۴۵۰۵	۰/۰۰۰۰	۵۰۵۲	۰/۰۰۰۰	۵۵۷۴	۰/۰۰۰۰	۴۸۸۷	۰/۰۰۰۰	۴۸۲۴	۰/۰۰۰۰	۵۰۷۹	۰/۰۰۰۰	GDP
۱/	۰	۱/	۰	۱/	۰	۱/	۰	۱/	۰	۱/	۰	
۰/۴۱۸۶	۰/۰۱۸۴	۲۴۷۵	۰/۰۵۶۱	۰/۲۹۱۸	۰/۰۳۳	۰/۲۷۰۲	۰/۰۰۷۱	۰/۳۱۴۲	۰/۰۰۰۳	۰/۲۸۳۱	۰/۰۰۲۰	ER
۰	۰	۰/	۰	۰	۰/	۰/	۰/	۰/	۰	۰	۰	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۵۸۷۴	۰/۱۱۴۴	CC
-	-	-	-	-	-	-	-	۳۱۴۲	۰/۰۰۰۳	-	-	GE
-	-	-	-	-	-	۱۵۵۳	۰/۵۳۷۳	-	-	-	-	PS
-	-	-	-	۰/۲۲۵۷	۰/۰۲۲۴	-	-	-	-	-	-	RL
-	-	۰/۰۶۹۲	۰/۸۹۶۸	-	-	-	-	-	-	-	-	RQ
۰/۹۹۳۶	۰/۲۳۳۳	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	VA
۰/۲۷۷۹	۰/۳۷۸۱	۰/۰۵۶۶	۰/۶۸۷۰	۰/۱۹۶۷	۰/۲۲۷۴	۰/۰۲۱۴	۰/۸۷۷۷	۰/۰۴۳۶	۰/۶۶۲۳	۰/۰۲۳۱	۰/۸۳۴۳	dgov
۰/	۰	-۰	۰/	۰	۰/	-۰	۰/	۰/	۰/	-۰	۰/	
۰/۰۷۶۰۱		۰/۷۴۹۱		۰/۷۸۴۵		۰/۷۵۱۳		۰/۸۱۵۱		۰/۷۶۱۹		R-squared
۰/۷۱۲۲		۰/۶۹۸۹		۰/۷۴۱۴		۰/۷۰۱۶		۰/۷۷۸۱		۷۱۴۳		Adj R-squared

منبع: یافته‌های پژوهش

گونه‌ای که با یک درصد افزایش رشد اقتصادی با فرض ثابت بودن سایر شرایط تقاضای گردشگر بیش از ۱ درصد افزایش می‌یابد؛ براساس تئوری‌ها با

نتایج نشان می‌دهد که افزایش رشد اقتصادی و کاهش ارزش پول ملی (افزایش قیمت دلار در داخل کشور) همواره ورود گردشگر را افزایش می‌دهد؛ به-

در صورت کارآمد بودن دولت تقاضای گردشگری رونق یافته و این رونق نیز موجب افزایش درآمد حاصل از گردشگری می‌گردد.

همچنین حاکمیت قانون (RL) تأثیر مثبت و معناداری بر تقاضای گردشگری در دوره زمانی مورد مطالعه دارد. به بیانی دیگر با فرض ثابت بودن سایر شرایط، یک درصد افزایش در حاکمیت قانون، تقاضای گردشگری را به میزان ۱/۲ درصد افزایش می‌دهد. بنابراین حاکمیت قانون بیان‌کننده میزان احترام عملی که دولت‌مردان و شهروندان یک کشور برای نهادهایی قائل هستند که با هدف وضع و اجرای قانون و حل اختلاف ایجاد شده است که با توجه به مطالعات (Sameti et al (2011) موجب ایجاد امنیت اجتماعی و اقتصادی برای گردشگران شده و گردشگر با امنیت خاطر وارد کشور میزبان می‌شود.

علاوه بر این مقایسه یافته‌های به دست آمده از این مطالعه و ادبیات قبلی، نشان می‌دهد که ثبات سیاسی برای یک صنعت گردشگری موفق الزامی است. بی‌ثباتی‌های مربوط به رویدادهای غیرمنتظره مانند تحریم، جنگ و تروریسم احتمالاً بر محیط سیاسی تأثیر می‌گذارد و اجرای مؤثر عملیات دولتی را محدود و مخدوش می‌کند. دولت‌ها تمایل بیشتری به رسیدگی به این بی‌ثباتی‌های سیاسی دارند و توجه کم‌تری به مسائل مربوط به گردشگری دارند. در چنین شرایطی، همان‌طور که Issa & Altinay (2006) پیشنهاد کردند، برنامه‌ریزان گردشگری باید در نظر داشته باشند که این اولویت‌بندی‌ها احتمالاً بر موفقیت توسعه گردشگری تأثیر می‌گذارد و منابع مرتبط با گردشگری را از بین می‌برد. همچنین بی‌ثباتی‌های سیاسی ممکن است گروه‌های متضاد را از خاک بیرون بیاورند. به‌طورکلی، این نتایج نشان می‌دهد سیاست‌گذاران باید اثربخشی دولت و ثبات سیاسی را در راستای توسعه سیاست‌های گردشگری مؤثر افزایش دهند و از این‌رو خدمات مرتبط با گردشگری را ارتقا دهند. همچنین Detotto et al (2021) نشان می‌دهند که اظهارنظر و مسؤلیت‌پذیری و حاکمیت قانون مهم‌ترین

افزایش رشد اقتصادی (درآمد سرانه) کشورها تقاضای گردشگری بین‌المللی افزایش می‌یابد. همچنین با یک درصد کاهش ارزش پول ملی با فرض ثابت بودن سایر متغیرها، تقاضای گردشگر بین ۰/۲ تا ۰/۴ درصد افزایش می‌یابد؛ چراکه با افزایش نرخ ارز، ارزش پول داخلی کاهش می‌یابد در نتیجه قیمت کالاها و خدمات گردشگری کشور میزبان برای گردشگران خارجی ارزان‌تر شده و موجب افزایش تعداد گردشگران می‌شود. این نتایج با نتیجه مطالعه Topcu et al (2023) مشابهت دارد. متغیر مورد بررسی دیگر نوع جریان سیاسی حاکم بر کشور می‌باشد که نتایج نشان می‌دهد این شاخص تأثیر معناداری بر تقاضای گردشگری ندارد.

از سویی دیگر در بین شاخص‌های حکمرانی نیز تنها دو شاخص اثربخشی دولت (GE) و حاکمیت قانون (RL) ورود گردشگر را افزایش می‌دهد و سایر شاخص‌های مربوط به حکمرانی خوب تأثیر معناداری بر ورود گردشگر ندارند. اثربخشی دولت (GE) تأثیر مثبت و معناداری بر تقاضای گردشگری در بازه زمانی مورد بررسی دارد. به عبارت دیگر با فرض ثابت در نظر گرفتن سایر شرایط، با یک درصد افزایش در این متغیر، تقاضای گردشگری ۰/۳ درصد افزایش می‌یابد. همان‌طور که توسط Das & Dirienzo (2010) بحث شد، اثربخشی بیشتر دولت می‌تواند به تولید کالاها و خدمات عمومی با کیفیت بالا و همچنین بهبود کیفیت محصولات گردشگری کمک کند. علاوه بر این (Topcu et al (2023) بیان کردند از آنجایی که صنعت گردشگری به شدت به روابط متقابل متعدد بین آژانس‌های مختلف وابسته است، دولت باید در هماهنگی تلاش‌های بین حوزه‌های مختلف برای تولید کالاها و خدمات مصرف‌شده توسط گردشگران، نقش دست‌ورعملی را بر عهده بگیرد و با افزایش اثربخشی دولت ورود گردشگران افزایش می‌یابد. بنابراین اثربخشی دولت بیانگر عمومی با کیفیت نظام اداری، صلاحیت و شایستگی کارگزاران و استقلال خدمات همگانی از فشارهای سیاسی است (World bank, 2013). لذا

خوب بر تقاضای گردشگری در ایران با استفاده از داده‌های دوره ۱۹۹۶ تا ۲۰۲۰ و روش حداقل مربعات پویا (DOLS) می‌پردازد.

نتایج نشان داد که از میان ۶ شاخص حکمرانی خوب تنها دو بعد حکمرانی، یعنی حاکمیت قانون و اثربخشی دولت، تأثیر معنادار و مثبت آماری بر تقاضای گردشگری ایران دارند. حاکمیت قانون میزان اعتقاد به قوانین جامعه به‌ویژه کیفیت اجرای قرارداد، حقوق مالکیت، پلیس و دادگاه و نیز احتمال جرم و خشونت را نشان می‌دهد. تعریف سازمان ملل از حاکمیت قانون به اصول حاکمیت اشاره دارد که در آن همه افراد و نهادهای خصوصی و دولتی در برابر قوانین پاسخگو هستند. قوانینی که به طور عمومی منتشر شده‌اند، به طور مساوی اجرا می‌شوند، به طور مستقل حکم می‌شوند و سازگار با حقوق بشر بین‌المللی هستند. در واقع این شاخص نمایانگر میزان اعتماد مردم به اجرای یکسان قوانین برای همه مردم جامعه است. پاسخ‌گوبودن همه افراد در برابر قوانین فضای یکسان دامن اقتصادی را برای بخش‌های مختلف اقتصادی از جمله گردشگری فراهم می‌کند و منجر به امنیت اجتماعی و اقتصادی گردشگران شده و گردشگران با امنیت خاطر به کشور میزبان سفر می‌کنند. متغیر اثربخشی دولت کیفیت خدمات عمومی، کیفیت بوروکراسی، صلاحیت حکمرانان شهری و میزان استقلال خدمات شهری از فشارهای سیاسی مد نظر است. این شاخص بیشتر به بررسی کیفیت خدمات عمومی و عدم وابستگی خدمات اجتماعی به فشارهای سیاسی است. گردشگران تمایل به ورود به کشوری را دارند که از لحاظ استانداردهای خدمات عمومی در سطح بین‌المللی باشد و نسبت به هزینه‌ای که در کشور میزبان می‌کنند، به دور از فشارهای سیاسی، دولت به تعهداتش عمل نماید که در این صورت با کارآمد بودن دولت تقاضا برای گردشگری رونق می‌یابد.

همچنین نتایج نشان داد متغیر رشد اقتصادی تأثیر مثبت و معناداری بر تقاضای گردشگری در

شاخص‌های تأثیرگذار بر تقاضای گردشگری برای یک پانل فراگیر هستند که در آن اکثر کشورها در حال توسعه هستند. به طور مشابه، نتایج Hor (2021) برای کشورهای آسه‌آن تأیید می‌کند که کم‌ترین تأثیر در میان شاخص‌های حکمرانی در سراسر جهان از ابعاد ثبات سیاسی و اثربخشی دولت ناشی می‌شود. با توجه به این شکاف، می‌توان استنباط کرد که ابعاد مربوط به قانونی و آزادی برای گردشگرانی که از کشورهای در حال توسعه از جمله ایران بازدید می‌کنند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، در حالی که گردشگرانی که از کشورهای پیشرفته بازدید می‌کنند تمایل بیشتری به درک دولت و همچنین کیفیت خدمات عمومی و مدنی دارند (Topcu et al., 2023). از آنجایی که برندسازی مقصد منعکس‌کننده ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی یک مقصد است، همان‌طور که Das & Dirienzo (2010) استدلال کردند برداشت از هر نوع جرم، تجارت متقلبانه و همچنین اعمال تبعیض‌آمیز و غیرصادقانه اجرای قانون می‌تواند به تصویر مقصد آسیب برساند و در نتیجه منجر به کاهش تقاضای گردشگری شود؛ بنابراین به‌منظور کاهش پیامدهای احتمالی، دولت باید از شیوه‌های حکمرانی خوب پیروی کند تا تصویری مثبت و ثابت از کشور ایجاد کند.

۵ نتیجه‌گیری

حکمرانی خوب در کنار جاذبه‌های گردشگری موجب ایجاد امنیت سیاسی، گسترش همکاری بین‌المللی، معرفی جاذبه‌های گردشگری داخل کشور و ورود بیشتر گردشگران به داخل کشور می‌شود. نبود یک حکمرانی خوب نه‌تنها منجر به پیدایش عواملی همچون فقر و فساد، بیکاری، عدم رضایت شهروندان می‌شود از سویی می‌تواند به مرور زمان منجر به عدم اطمینان خاطر گردشگران خارجی نیز شود که این امر به نوبه خود باعث کاهش ورود گردشگر به داخل کشور شده و به دنبال آن کشور از یک منبع درآمدی مهم بی‌نصیب می‌ماند. از این رو مطالعه حاضر به بررسی تأثیر شاخص‌های حکمرانی

شیوه‌های حکمرانی باکیفیت را اعمال کنند و به آن پایبند باشند. همچنین لازم است تا برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران به شاخص‌های حکمرانی خوب توجه بیشتری داشته و موانع توسعه صنعت گردشگری را تا حد امکان برطرف سازند.

حامی مالی

بررسی تأثیر حکمرانی خوب بر تقاضای گردشگری در ایران بنا به اظهار نویسنده مسؤل، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

نویسنده اول: نظارت بر کلیت مقاله و بحث‌های مربوط به چهارچوب نظری، ادبیات موضوع و تدوین. نویسنده دوم: مسائل مربوط به روش‌شناسی.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان، از همه افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکتشان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌نمایند.

ایران دارد؛ متغیر رشد اقتصادی (درآمد سرانه) یکی از مهم‌ترین متغیرهای تأثیرگذار بر درآمد گردشگری است. به عبارتی دیگر از آنجایی که گردشگری معمولاً به‌عنوان یک کالای نرمال یا لوکس به حساب می‌آید این متغیر نسبت به سطح درآمد حساسیت بیشتری نشان داده و به‌عنوان یکی از شاخص‌های حائز اهمیت در تقاضای گردشگری است. براساس تئوری‌های صورت‌گرفته با افزایش رشد اقتصادی در کشورها تقاضای گردشگری بین‌المللی افزایش می‌یابد. همچنین نتایج نشان داد متغیر مورد بررسی دیگر کاهش ارزش پول ملی تأثیر مثبت و معناداری بر تقاضای گردشگر دارد، با افزایش نرخ ارز، ارزش پول داخلی کاهش می‌یابد در نتیجه قیمت کالاها و خدمات گردشگری کشور میزبان برای گردشگران خارجی ارزان‌تر می‌شود و موجب افزایش تعداد گردشگران می‌گردد و در نهایت نتایج نشان داد که نوع جریان سیاسی حاکم، تأثیر معناداری بر تقاضای گردشگری ندارد.

بنابراین، سیاست‌گذاران باید برای داشتن سیاست‌های مؤثر دولتی، یک محیط سیاسی و اقتصادی باثبات و همچنین تصویری مثبت و ثابت از کشور برای تقویت توسعه گردشگری پایدار،

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- Al-Tal, R., & Elheddad, M. (2023). The impact of governance on the tourism sector in the selected MENA economies (2003-2020): evidence from parametric and non-parametric approaches. *Jordan Journal of Economic Sciences*, 10(1), 16-31.
DOI:[10.35516/jjes.v10i1.844](https://doi.org/10.35516/jjes.v10i1.844)
- Asadzadeh, H. & Asadzadeh, E. (2015). *Tourism and Travel*. Mashhad Publication: Khatam Publishing Institute. First edition
- Barnard, C. E. (2007). Key drivers in environmental legislation towards good governance. *Water policy*, 9(S2), 31-50.
- Brau, R., Di Liberto, A., & Pigliaru, F. (2011). Tourism and development: A recent phenomenon built on old (institutional) roots?. *The World Economy*, 34(3), 444-472.
doi.org/10.1111/j.1467-9701.2010.01320.x
- Cornelissen, S. (2005). Tourism impact, distribution and development: The spatial structure of tourism in the Western Cape province of South Africa. *Development Southern Africa*, 22(2), 163-185.
- Das, J., & Dirienzo, C. (2010). Tourism competitiveness and corruption: A cross-country analysis. *Tourism Economics*, 16(3), 477-492.
DOI:[10.5367/000000010792278392](https://doi.org/10.5367/000000010792278392)
- De Vita, G., & Kyaw, K. S. (2017). Tourism specialization, absorptive capacity, and economic growth. *Journal of Travel Research*, 56(4), 423-435.
doi.org/10.1177/0047287516650042
- Detotto, C., & McCannon, B. C. (2017). Economic freedom and public, non-market institutions: evidence from criminal prosecution. *Economics of Governance*, 18, 107-128. DOI:
[10.1007/s10101-016-0183-3](https://doi.org/10.1007/s10101-016-0183-3)
- Detotto, C., Giannoni, S., & Goavec, C. (2021). Does good governance attract tourists?. *Tourism Management*, 82, 104155.
<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2020.104155>
- Dixit, A. (2009). Governance institutions and economic activity. *American economic review*, 99(1), 5-24. DOI:
[10.1257/aer.99.1.5](https://doi.org/10.1257/aer.99.1.5)
- Duncan, G. (2003). Workers' compensation and the governance of pain. *Economy and Society*, 32(3), 449-477. DOI:[10.1080/03085140303134](https://doi.org/10.1080/03085140303134)
- Fayissa, B., Nsiah, C., & Tadasse, B. (2008). Impact of tourism on economic growth and development in Africa. *Tourism economics*, 14(4), 807-818.
<https://doi.org/10.5367/000000008786440229>
- Fombrun, C., & Shanley, M. (1990). What's in a name? Reputation building and corporate strategy. *Academy of*

- management Journal*, 33(2), 233-258. DOI:[10.2307/256324](https://doi.org/10.2307/256324)
- Gómez Muzzio, E., Muñoz, M. M., & Santelices, M. P. (2008). Efectividad de las intervenciones en apego con infancia vulnerada y en riesgo social: un desafío prioritario para-Chile. *Terapia psicológica*, 26(2), 241-251. [dx.doi.org/10.4067/S0718-48082008000200010](https://doi.org/10.4067/S0718-48082008000200010)
- Habibi, F. (2017). The determinants of inbound tourism to Malaysia: a panel data analysis. *Current Issues in Tourism*, 20(9), 909-930.
- Hor, C. (2021). Tourism endowments, institution quality, and inbound tourists: A panel analysis of ASEAN. *Tourism and Hospitality*, 2(2), 218-232. <https://doi.org/10.3390/tourhos2020013>
- Hosseini Salehi, S.M., Fetros, M. H., Imani Khoshkho, M. H., Sarlak, A. (1400). A comparative study of the impact of factors affecting international tourism in selected developed and developing countries with an emphasis on the institutional index of ICRG (International Country Risk Guide Index). *Tourism and Development*, 10(3), 1-15. (In Persian)
- Issa, I. A., & Altinay, L. (2006). Impacts of political instability on tourism planning and development: The case of Lebanon. *Tourism Economics*, 12(3), 361-381.
- DOI:[10.5367/000000006778493664](https://doi.org/10.5367/000000006778493664)
- Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2003). Governance matters III: Governance indicators for 1996-2002. *World bank policy research working paper*, (3106). DOI:[10.1596/1813-9450-3106](https://doi.org/10.1596/1813-9450-3106)
- Khan, M. (2007). Governance, economic growth and development since the 1960s.
- Lea, J. (2006). *Tourism and development in the Third World*. Routledge.
- Li, L., & Li, L. (2018). Ruling the Country by Law and Promoting the Modernization of State Governance. *The Chinese Road of the Rule of Law*, 221-247. DOI:[10.1007/978-981-10-8965-7_6](https://doi.org/10.1007/978-981-10-8965-7_6)
- Merlin, M. L., & Chen, Y. (2021). Analysis of the factors affecting electricity consumption in DR Congo using fully modified ordinary least square (FMOLS), dynamic ordinary least square (DOLS) and canonical cointegrating regression (CCR) estimation approach. *Energy*, 23(2), 1-11. doi:<https://doi.org/10.1016/j.energy.2021.121025>
- Nunkoo, R., Seetanah, B., Jaffur, Z. R. K., Moraghen, P. G. W., & Sannasee, R. V. (2020). Tourism and economic growth: A meta-regression analysis. *Journal of Travel Research*, 59(3), 404-423.

- <https://doi.org/10.1177/0047287519844833>
- Osinubi, T. T., Ajide, F. M., & Osinubi, O. B. (2022). Governance, FDI and tourism in top 10 tourist destinations in Africa. *Transnational Corporations Review*, 14(2), 140-152.
DOI:[10.1080/19186444.2022.2040345](https://doi.org/10.1080/19186444.2022.2040345)
- Saha, S., & Sen, K. (2021). The corruption-growth relationship: does the political regime matter?. *Journal of Institutional Economics*, 17(2), 243-266. DOI:
<https://doi.org/10.1017/S1744137420000375>
- Sameti, M., Hosseini, M. H., Ehsani Farid, M. (2015). Investigating the effect of political stability and the rule of law on the number of tourists arriving; Case study: selected Islamic countries during the period of 1996-2012. *Strategic Researches of Iran's Social Issues*, 4 (3), 1-14. (In Persian)
- Sameti, M., Ranjbar, H., & Mohseni, f. (2011). Analysis of the impact of good governance indicators on the human development index. *Researches of growth and development*. 1(4), 183-223. (In Persian)
- Scott, N., & Marzano, G. (2015). Governance of tourism in OECD countries. *Tourism Recreation Research*, 40(2), 181-193.
DOI:[10.1080/02508281.2015.1041746](https://doi.org/10.1080/02508281.2015.1041746)
- Shahabadi, A., Mehri Taliabi, F. (2016). The influence of the governing body of the host country on the tourism income of selected developing countries. *Tourism Planning and Development*, 5 (16); 8-30. (In Persian)
- Shahbaz, M. (2013). Linkages between inflation, economic growth and terrorism in Pakistan. *Economic Modelling*, 32(1), 496-506. doi:
<https://doi.org/10.1016/j.econmod.2013.02.014>
- Shahbaz, M., Solarin, S. A., Sbia, R., & Bibi, S. (2015). Does energy intensity contribute to CO2 emissions? A tri-variate analysis in selected African countries. *Ecological indicators*, 50(1), 215-224. doi:
<https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2014.11.007>
- Shirafken Lemso, M., Qaderi, J. (2021). Investigating the impact of corruption control and political stability of governments on tourism: a dynamic panel data approach. *Urban Economics*, 4(1), 127-140. (In Persian)
- Tang, C. F., & Tan, E. C. (2018). Tourism-led growth hypothesis: A new global evidence. *Cornell Hospitality Quarterly*, 59(3), 304-311.
<https://doi.org/10.1177/1938965517735743>
- Topcu, M., Denaux, Z., & Crews, C. (2023). Good governance and the us tourism demand. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 4(1), 100095.

<https://doi.org/10.1016/j.annale.2023.100095>

Ullah, S., Ullah, H., Abdulaziz Saleh Al-Farayan, M., & Hamid Ali Shah, S. (2024). Good governance and tourism in South Asian emerging economies: the mediating role of foreign direct investment. *Tourism Analysis*, 29(1), 105-123.

DOI:[10.3727/108354223X16948974034061](https://doi.org/10.3727/108354223X16948974034061)

Vanhove, N. (2011). Tourism as a vehicle for development? A Regional Approach. *Tourism Development after the Crises. Global Imbalances: Poverty Alleviation*, 165-192.

DOI:[10.21832/9781845414740-005](https://doi.org/10.21832/9781845414740-005)

Yap, G., & Saha, S. (2013). Do political instability, terrorism, and corruption have deterring effects on tourism development even in the presence of UNESCO heritage? A cross-country panel estimate. *Tourism Analysis*, 18(5), 587-599.

DOI:[10.3727/108354213X13782245307911](https://doi.org/10.3727/108354213X13782245307911)

Yüksel, F., Bramwell, B., & Yüksel, A. (2005). Centralized and decentralized tourism governance in Turkey. *Annals of tourism research*, 32(4), 859-886. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.09.006>

